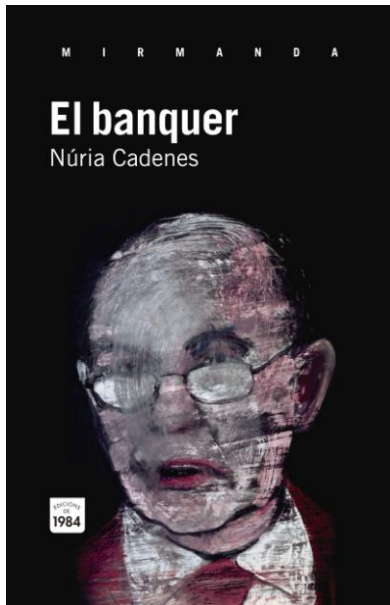

Guanya la banca. *Levante*. Alfred Mondria

Resignat i no del tot sorprés, Lampedusa admetia que a Sicília era ben bé impossible entendre l'entramat de lleis i codis heretats que regien les vides de l'illa. En la Mallorca d'*El banquer* tot es mou i canvia de mans, vells oligarques es veuen desposseïts de les seues terres, uns contrabandistes són destronats per uns altres. Ara bé, enmig de traïcions, xantatges i amenaces, sembla com si el pàlpit del paisatge i el ritme dels seus habitants restaren inalterables, conscients que és inútil oposar-se a l'ambició depredadora del protagonista. **Núria Cadenes** ha novel·lat la biografia de Joan March a través del personatge de Miquel Lluc, tot fugint de la fascinació pels aspectes truculents i la manca d'escrúpols del fill d'un comerciant que aconseguí crear un dels grans imperis financers del món, però sense caure en la temptació de la moralitat reparadora. En aquesta història es llancen els daus i s'accepta que

regna l'atzar i la llei de la selva, guanya qui és capaç de combinar (sense descans) l'astúcia i la força.

El banquer és una mena de trencadís (arriscat, ben travat) més atent a mirades, gestos i petits diàlegs que no a la narració caudalosa. Una novel·la on s'acumulen fotografies i aquarel·les d'un àlbum, projeccions d'ínfimes seqüències. En aquest sentit, la tensió és efecte de les el·lipsis, el temps que es tarda a llevar una diapositiva per posar-ne una altra. Amb un llenguatge encastat amb minuciositat d'orfebreria, de col·leccionista de tresors, Cadenes combina elements de drama rural de la literatura catalana (conflictes de sang i febre d'or), enfrontaments entre dos clans familiars com si es tractara d'un western, a més de simbologia i qualificatius rodoredians i algú altre llampec amb aires de Flannery O'Connor, com l'inspector que s'havia proposat aprendre fragments d'una Bíblia que havia trobat abandonada, com un senyal per a elegits. Reptes, odis i guerres obertes que només són temporalment suspesos davant l'opció de fer-se amb un bon feix de bitllets.

Tot convida a la mitificació i a l'heura de la llegenda en la vida de Joan March/Miquel Lluc. pirata que controlava bona part del Mediterrani, contrabandista de tabac, subministrador clandestí de carbó i petroli en conflictes bèl·lics a qui pagara un preu més elevat, fidel a un ideari de corrupció gens classista: empresaris, polítics, revolucionaris, familiars, tots tard o d'hora passaven a formar part de la seua inacable llista de donacions i, evidentment, de deutors. I és que en molts episodis d'*El banquer* l'acte de subornar (o d'extorsionar) no obeeix a grans maquinacions dissenyades per Miquel Lluc, sinó que és més aviat un costum mecànic, com encendre's un bon havà o gratar-se el cap en una llarga reunió.

Indústries, diaris de diferents ideologies, l'apropiació d'una entitat financera, tot el que generara diners i poder atreia l'olfacte d'aquest personatge gris, escarransit, gens carismàtic d'aspecte, indeturable quan treia les urpes i descobria el costat vulnerable d'una presa. Per la seua comptabilitat implacable desfilaren el Káiser, socialistes i anarquistes, conservadors, republicans, emissaris del Reich i dels aliats, un Miquel Lluc que tampoc no tingué cap inconvenient a pagar les factures que li feia arribar Franco. Això sí, aquest «esperit de congre» sempre sabia com fer-s'ho per cobrar i sumar, fins i tot en els ambients més hostils. La consigna era obrir una porta del seu despatx a qui governava i una altra (tant fa que fóra el mateix dia) als conspiradors.

Molts personatges d'*El banquer* tenen una presència fugissera, tan sols un peu de foto per explicar la relació amb el protagonista. Encara que en la teranyina vital de Miquel Lluc destaquen els llaços (i combats) familiars, tot un seguit d'enemics que tard o d'hora passarien a ser rivals derrotats, a més de nombroses relacions i visites al bordell. La madrastra Joana, la seua dona Virgínia (d'una sexualitat voraç), a més de l'amant valenciana Mercè figuren entre els personatges millor perfilats, un exèrcit femení que arriba a copsar alguns dels resorts amagats de Miquel Lluc, i també a témer la seua absoluta falta de pietat. De fet, es troba a faltar que no s'haja estirat el fil d'episodis d'*El banquer* que anunciaven major rendiment narratiu, com si a certes escenes els faltaren algunes instantànies més sense traïr per això el mecanisme d'aquest novel•la. Si de cas, el major inconvenient d'aquesta prosa apamada i brunyida (sovint poderosa i magnètica) siga l'exhibicionisme lèxic, l'obsessió per desempolseguar solucions lingüístiques i rareses amb una reiteració que, de vegades, fatiga. L'encaix de les varietats dialectals segons la procedència dels personatges funciona, en canvi, amb fluïdesa i naturalitat, i algunes imatges tenen una textura quasi pictòrica, com les cases i la gent banyades per la pluja que «semblen com de plata abans de netejar».

Hi ha un rerefons d'animalitat gens domesticada (tel•lúrica) en el Miquel Lluc d'*El banquer*, un instint i una adrenalina que no li permeten abaixar la guàrdia en la vigilància del seu immens entramat econòmic, en la determinació de triar quines seran les noves víctimes. Atret pel luxe i feliç per l'admiració atemorida que provocava, el personatge misteriós i ferotge que havia erigit quedava arraconat mentre es menjava les llesques d'una ceba crua tot sol al camp mallorquí, o quan li feia confidències entre esbufecs displicents a la valenciana Mercè en cruspir-se una espatlla de conill. Potser l'èxit de Miquel Lluc/Joan March consistiria a haver entés com ben pocs, sense escarafalls ni remordiments, les veritables lleis (la indiferència) de la natura.